

DE LANEN ¹⁾

„Dit aanleggen van lanen, vroeger onnoodig, toen er eerst in de stad en later langs de singels, genoegzaam plaats ter aanlegging van tuinen voorhanden was, ving omtrent dezen tijd (1645) aan en had snellen voortgang nu de stad zich bij de toenemende bevolking als buiten hare muren uitzette”.

Aldus Van Reyn ²⁾. En hoewel anders wel eens wijdloopig, heeft hij hier met weinig woorden de opkomst van het lanengebied buiten de poorten heel juist gekarakteriseerd.

Wel waren ten noorden van de stad in Rubroek, dat van ouds binnen haar jurisdictie lag, reeds eerder lanen in perceelen uitgegeven, zooals in 1595, tijdens het hiervoor besproken tijdperk van Hoch-Konjunktur, de laan van Hans Clementsz de Goor (Wafellaan, nu Goudscherijweg bewesten den Boezemsingel), in 1609 de Oude-mannenlaan (Generaal van der Heydenstraat) en kort te voren de Gasthuislaan (Hugo de Grootstraat) ³⁾, maar toch zou er eerst een halve eeuw later sprake zijn van iets als een lanengebied buiten de stadssingels. En dan óók aan de westzijde, in het Ambacht van Cool, waarvan de stad zich in 1596 voor *f* 2000.— het ambachtsheerlijk recht gekocht had. ⁴⁾

Als nu Van Reyn spreekt van tuinen, moet dit niet te eng worden opgevat. Want in de oude stad en langs de singels ging ook de ruimte ontbreken voor bleekerijen en lijnbanen, later ook voor loodwitfabrieken en andere veel ruimte vragende bedrijven, welke nu een plaats vonden aan en tusschen de wegen die van de singels landwaarts-in liepen. Eerst

1) Dr. E. Wiersum heeft in bewerking een beschrijving der Laanarchieven voor zoover die in het Gemeente-archief aanwezig zijn.

2) Geschiedkundige beschrijving I blz. 151.

3) Heylige Geestmeesters doen op 2 Februari 1609 aan onderscheidene personen gift van perceelen in een laan buiten de Goudsche poort, strekkende eerst van den Goudsche weg oostwaarts op tot aan de poort van de laan van verkochte tuinen van 't Gasthuisland toe en van daar noordwaarts op tot aan den Goudsche rijweg.

Er waren natuurlijk ook nòg oudere lanen, toegangswegen naar een huis, molen e.d.; van dien aard beschouw ik b.v. de Panckoeklaan aan den Goudschesingel in de buurt van het Huis te Panckoekstrate.

4) Het Ambacht van Beukelsdijk, Oost- en West Blommersdijk, genaamd Cool, werd in 1814 geheel bij Rotterdam gevoegd, nadat het na 1796 tijdelijk een afzonderlijke gemeente had gevormd.